

Mandat¹ Zygmunta I o zwalczaniu herezji luterńskiej skierowany do starostów, 1540 r.

Minęło już kilka lat, gdy z powodu szerzenia się zarazy luterńskiej wydaliśmy byli [...] mandat, aby zapowiedział wszystkim szeroko dookoła, by nie odważyli się podróżować do Witte[n]bergi albo do tych miejsc, w których istniałoby jakieś podejrzenie herezji, lub też wysyłać tam swoje dzieci. [...] Jednakże donoszą nam, że istnieją niektórzy, którzy [...] przebywają w takich miejscach [...], umysł swój nasycając spaczonymi naukami i stamtąd powracając, usiłują zarazki, które wchłonęli, wszczepić innym. Rzecz ta wydaje się nam zgola nie do zniesienia. Dlatego polecamy [...], abyś kazał [...] wszystkim ponownie ogłosić pod karą gardła, proskrypcji² i utraty wszystkich dóbr, aby nie odważyli się dzieci swo[ich] posyłać albo do Witte[n]bergi, albo do Lipska [...], albo wreszcie do jakichkolwiek miejsc podejrzanych o herezję. [...]

Chcemy, aby z równą uwagą Wierność Wasza baczyła na to, aby nie były wwożone do naszego królestwa jakie książki зараżone zarazą luterąską [...]. Ktokolwiek by zaś odważył się tego rodzaju książki wwozić lub posługiwać się nimi prywatnie lub publicznie, ten stanie się winnym tychże samych kar gardła, proskrypcji i utraty wszystkich dóbr.

*Źródła i materiały do nauczania historii, pod red. S. Sierpowskiego,
Warszawa: Wyd. Graf-Punkt, 1998, s. 99–100.*

¹ mandat – rozkaz, rozporządzenie

² proskrypcja – banicja, pozbawienie praw

Praca z materiałem

- 1.** Wyjaśnij pojęcia: mandat, proskrypcja, kara gardła.
- 2.** Wymień główne postanowienia mandatu Zygmunta Starego.
- 3** Odpowiedz, z jakiego powodu wprowadzono zakaz podróży do Wittenbergi.
- 4.** Wyjaśnij, dlaczego król Zygmunt Stary obawiał się reformacji. Odwołaj się do sytuacji w Niemczech w XVI w. Wykorzystaj tekst i wiedzę pozaźródłową.
- 5.** Na podstawie cytowanego fragmentu oraz wiedzy pozaźródłowej spróbuj określić stosunek Zygmunta Starego do protestantyzmu przez pryzmat przyjęcia hołdu pruskiego i wydania powyższego mandatu.